

Motion till riksdagen 2024/25:3072

av **Ardalan Shekarabi m.fl. (S)**

Utgiftsområde 13 Integration och jämfästldhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 13 Integration och jämfästldhet enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nollvision för mäns våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att kvinno- och tjejjourer ges möjlighet till en långsiktig och varaktig finansiering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad etablering för utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka målgruppen för etableringsprogrammet i enlighet med vad som föreslås i SOU 2023:24 och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att individualisera etableringstillägget och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyanlända invandrares etablering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra 92 miljoner till Socialstyrelsen att fördela till kommuner med utsatta områden i syfte att hindra att unga hamnar i gängkriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa EBO-lagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtagandet av en generalplan i syfte att långsiktigt bekämpa segregationens orsaker och konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa alla former av diskriminering och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av strukturell diskriminering på arbetsmarknaden med särskilt fokus på etnisk bakgrund, samt en översyn kring hur man ska minska diskrimineringen och främja en mer inkluderande arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Integrationsåtgärder	98 925	±0
1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande	4 964 625	±0
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	142 746	±0
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	105 919	±0
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	571 039	±0
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	166 350	±0
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163	±0
4:1 Åtgärder mot utanförskap	168 000	92 000
Summa	6 265 767	92 000

Socialdemokraterna är ett feministiskt parti

Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle utan över- och underordning, och vår grundinställning är att bekämpa maktskillnader som begränsar den enskildes frihet. I vårt Sverige är begreppet om alla människors lika värde ristat i sten, och vi kommer aldrig att acceptera en ordning där människor tvingas leva underordnade andra. En människas kön, ålder, klass, religion, etnicitet eller sexuella läggning ska inte begränsa möjligheten att växa och utvecklas.

Vi redogör mer ingående för vår samlade jämställdhetspolitik i vår motion Jämställdhet och mäns våld mot kvinnor.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som kränker och begränsar våldsutsattas grundläggande fri- och rättigheter. Våldet är utbrett och allvarligt och orsakar stort lidande. Det får livslånga konsekvenser för de som utsätts.

Vi redogör mer ingående för vår samlade politik på detta område i vår motion Jämställdhet och mäns våld mot kvinnor.

Finansiering av kvinnojourer

De organisationer som arbetar för att skydda kvinnor som lämnar en våldsam relation måste ges rimliga möjligheter att utföra sitt viktiga arbete. Därför måste finansieringen till dessa verksamheter vara långsiktig och omfattande. Kvinno- och tjejjourernas viktiga arbete ska inte bedrivas i projektform.

Fler utrikesfödda kvinnor ska komma i arbete

Utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är alldeles för lågt. För oss socialdemokrater är det en grundläggande princip att främja jämlikhet och ekonomisk självständighet för alla kvinnor oavsett bakgrund – och därför vill vi trappa upp ambitionerna gällande arbetet för att få fler kvinnor med utländsk bakgrund att göra samma självständighetsresa som svenska kvinnor en gång gjorde.

Att öka sysselsättningen bland utrikesfödda kvinnor är en av de enskilt viktigaste utmaningar som ligger framför oss att lösa inom ramen för den svenska arbetsmarknadspolitiken. I Sverige är målsättningen att både kvinnor och män ska jobba och försörja sig själva och vara goda förebilder för sina barn. Vi kan aldrig någonsin acceptera att kvinnor låses fast i hemmen och på så sätt döms till att leva mindre fria liv än män. De gamla könsrollerna, och deras förtryckande föreställningar om könens egenskaper och begränsningar, har för länge sedan förpassats till historiens skräphög och bör där förbli. I Sverige ska kvinnor och män omfattas av samma rättigheter och skyldigheter och även mötas av samma höga förväntningar. Detta gäller naturligtvis även när det handlar om deltagandet på arbetsmarknaden.

Att utrikes födda kvinnor inte arbetar i lika stor utsträckning som kvinnor födda i Sverige beror på flera olika saker. Kulturella normer, generellt lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och bristande språkkunskaper är några av orsakerna.

Den föregående socialdemokratiskt ledda regeringen tog flera viktiga initiativ för att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Att slopa den tidigare alliansregeringens vårdnadsbidrag, som i praktiken utvecklades till att bli en ordentlig kvinnofälla, var ett betydelsefullt beslut. Införandet av extratjänsterna och begränsningarna inom föräldraförsäkringen var andra viktiga åtgärder.

Utrikes födda kvinnors högre inträde på arbetsmarknaden innebär en stor potential för Sverige. Vi har därför för avsikt att fortsätta prioritera frågan högt och vill även att regeringen genomför förslaget om utvidgad målgrupp från utredningen *Etablering för fler* (SOU 2023:24). Därtill vill vi också individualisera etableringstillägget, så att drivkrafterna att delta i etableringen och att arbeta blir lika för kvinnor och män.

Det är också viktigt att dra lärdom av Arbetsförmedlingens slutsatser kring projektet Jämställd etablering vars effektutvärdering uppvisade bättre resultat än Arbetsförmedlingens ordinarie stöd. Vi skjuter till pengar till myndigheten bland annat i syfte att utveckla detta.

Utrikes födda kvinnors ökade deltagande i arbetsmarknadsutbildning samt arbetsplatsnära insatser bör prioriteras, vilket måste framgå tydligare av Arbetsförmedlingens regleringsbrev.

Nyanlända invandrares etablering

Vi anser att Sverige ska ha en fortsatt stram migrationspolitik. Paradigmskiftet som skedde på det här området i samband med flyktingkrisen 2015 skedde under vår tid i regeringsställning. Sverige ska ta sin del av ansvaret i EU – varken mer eller mindre – för att ge människor skydd undan krig och förtryck. Vi ska inte ta emot fler människor än vad vi har kapacitet att integrera i samhället.

När människor väl kommer till vårt land, och får uppehållstillstånd, måste ambitionen vara att integrationen ska ske i snabbast möjliga takt. Det allra viktigaste är att människor så snart som det någonsin är möjligt lär sig svenska och kommer i arbete. Detta är nycklarna till att etablera sig i vårt samhälle, och hela den politiska incitamentsstrukturen bör därför styra i riktning mot att människor skyndsamt uppnår dessa mål. Snabb integration gagnar både individen och samhället. Men integration handlar inte enbart om språk och jobb. Det handlar också om att förstå hur det svenska samhället fungerar och vad som förväntas av den som kommer hit. Det är oerhört viktigt att samhällsorienteringen för nyanlända är välkomnande och inkluderande, men också tydlig och rak när det gäller grundläggande svenska värderingar och vad som förväntas av den enskilde.

Sveriges kommuner spelar en avgörande roll i integrationsarbetet. Under vår tid i regering kom bosättningslagen till för att alla kommuner skulle vara med och ta ansvar för de människor som kom till Sverige. Vi såg också till att kraftigt höja ersättningen till kommunerna samt få på plats utökade medel för nyanlända med särskilda behov. Vi skapade också ett nytt system för tidiga insatser för asylsökande genom förbättrade möjligheter till språkinsatser och tidig kompetenskartläggning samt riktade resurser till civilsamhället. Vi anser att bosättningen även framgent bör styras till kommuner där det finns en god arbetsmarknad samt att EBO-lagen ska avskaffas.

Den moderatledda alliansregeringen införde en rättighet för nyanlända att ta del av insatser; vi socialdemokrater har tillfört en skyldighet att delta. De nuvarande reglerna innebär tydligare krav på nyanlända att ta del av insatser – precis som för andra arbetssökande. Och från och med den 1 januari 2018 gäller också en utbildningsplikt för nyanlända, vilken gör gällande att den som bedöms vara i behov av utbildning för att komma i arbete ska anvisas att söka och ta del av utbildning, annars kan ersättningen dras in. Tillsammans med arbetsmarknadens parter skapade den socialdemokratiskt ledda regeringen också snabbspår till yrken med brist på arbetskraft med målet att bättre tillvarata nyanländas kompetenser.

Vi vänder oss mot regeringens nedmontering av den aktiva arbetsmarknadspolitik och vill istället trappa upp insatserna för att fler ska få bättre stöd.

Vi måste bryta nyrekryteringen till gängen

Sverige har extrema problem med gängkriminalitet. Ständiga skjutningar, sprängningar och våldsdåd skapar slitningar och oro i samhället på ett sätt som vi inte sett förut. Motorn bakom denna utveckling är en växande miljö av kriminella nätverk vars hänsynslöshet och totala avsaknad av respekt för samhället och andra människor ständigt passerar nya gränser. Förr sköt gängkriminella varandra i benen för att manifestera våldskapital – nu sker rena avrättningar i stort sett varje vecka, inte sällan i form av beställningsmord. Vi har också sett hur barn fallit offer för gängens mördande,

och en annan oroväckande tendens är att nätverkskriminella har börjat angripa varandras anhöriga. Det här är en fullkomligt horribel utveckling. Hela samhället behöver kraftsamla på en helt ny nivå om vi ska lyckas vända på detta.

I det här arbetet är det viktigt med fortsatt skärpta straff och fler poliser. Men det är också helt centralt att vi lägger mer pengar och engagemang på att bryta nyrekryteringen. Den negativa spiralen kommer inte att brytas förrän samhället får kontroll på de unga killar som i vissa fall luras in i gängen, eller i andra fall självmant står och knackar på gängens dörr.

Mellan 2021 och 2023 har Socialstyrelsen på initiativ av vår regering fördelat ca 250 miljoner årligen till 28 kommuner med utsatta områden i syfte att minska risken att unga dras in i kriminalitet. Pengarna har bland annat använts till fler fältassistenter och förbättrad samverkan mellan socialtjänst, skola och polis. Socialstyrelsen kom under våren 2023 med en rapport som visade på att så gott som alla kommuner ansåg att pengarna hade gett effekt.

För att bryta oss ur den gängkris som Sverige befinner sig i behövs mer pengar till brottsförebyggande åtgärder – inte mindre. Därför satsar vi socialdemokrater 92 miljoner mer än regeringen på detta i vårt budgetalternativ.

Generalplan mot segregation

Flera allvarliga samhällsproblem härrör från den segregation som under de senaste årtiondena tillåtit bita sig fast i vårt land. I sak handlar det om att en alltför stor del av de människor som kommit till Sverige från andra länder inte i tillräcklig grad har kommit in i det svenska samhället. Orsakerna till segregationen är multifaktoriella och spänner i varierande grad över i stort sett alla politikområden. Regeringen har inte ansträngt sig nämnvärt för att mota detta problem. De har snarare förvärrat situationen, inte minst genom att slopa ett antal viktiga utredningar med sikte på minskad segregation.

En av de allra mest uppenbara bakomliggande förklaringarna till segregationsproblemen är att människor som har invandrat till Sverige inte i tillräckligt stor utsträckning har lyckats etablera sig på arbetsmarknaden. Alltför många har istället fastnat i arbetslöshet, bidragsberoende eller låglönejobb som är svåra att försörja sig på – i kombination med att man ofta bor i stadsdelar där för få talar bra svenska. Andra betydande orsaker står att finna inom bland annat skol- och bostadspolitiken samt de ökade klyftorna.

För att ta itu med segregationsproblemen från roten anser vi socialdemokrater att det behövs en genomgripande politisk handlingsplan – med bred politisk förankring – som ger samtliga relevanta aktörer långsiktiga förutsättningar att i samverkan analysera, planera, agera och utvärdera de insatser som behöver genomföras för att effektivt bekämpa segregationen inom en överskådlig framtid.

Diskriminering

Ingen människa ska behöva bli diskriminerad i Sverige. Från samhällets och politikens sida ska alla former av diskriminering motarbetas kraftfullt. Vår övergripande hållning

är att varje människa är unik, men människovärdet är lika. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt. Dessa är grundprinciper på vilka vi bygger våra politiska ställningstaganden.

Vad gäller diskrimineringsfrågornas mer praktiska dimensioner så ser vi positivt på att Diskrimineringsombudsmannen har en ambition att driva fler diskrimineringsärenden till Arbetsdomstolen. Att personer som har upplevt diskriminering får sin sak prövad är en förutsättning för ett effektivt och normerande antidiskrimineringsarbete.

Av Diskrimineringsombudsmannens årsrapport framgår det att funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund genererar störst andel anmälningar till myndigheten. Antalet har dessutom ökat kraftigt de senaste åren. Detta signalerar att politiken behöver höja ambitionerna.

Vid sidan av Diskrimineringsombudsmannen gör antidiskrimineringsbyråerna och andra civilsamhällesaktörer en viktig insats för att förebygga och motverka diskriminering på samtliga grunder i olika delar av samhället.

Diskriminering i arbetslivet

Sverige är ett mångkulturellt land med en betydande del av befolkningen med utländsk bakgrund. Inom denna mångfald finns stor potential för innovation och utveckling, men för att denna ska uppnås krävs jämlikhet och inkludering på arbetsmarknaden. Strukturell diskriminering, särskilt kopplat till etnisk bakgrund, är fortsatt ett stort hinder.

Denna diskriminering tar sig uttryck i skillnader i arbetslöshet och lönenivåer mellan inrikes och utrikes födda, samt i den diskriminering som personer med icke-svensk-klingande namn upplever i rekryteringsprocesser. Etnisk segregation är också starkt förknippad med socioekonomisk segregation, vilket förstärker utanförskap och marginalisering.

Mot denna bakgrund är det viktigt att regeringen agerar för att bekämpa dessa strukturella orättvisor. En utredning, där även de som utsatts för diskriminering får komma till tals, bör tillsättas för att undersöka och analysera förekomsten av strukturell diskriminering på arbetsmarknaden, med fokus på etnisk bakgrund. Utifrån resultaten bör konkreta åtgärdsplaner utvecklas och genomföras för att minska diskrimineringen och främja en mer inkluderande arbetsmarknad.

Genom att aktivt arbeta för en arbetsmarknad där alla, oavsett etnisk bakgrund, ges lika möjligheter kan Sverige bli ett mer rättvist och solidariskt samhälle. Här kan varje individ ges möjlighet att bidra och utvecklas, vilket gynnar både individer och samhället i stort.

Ardalan Shekarabi (S)

Serkan Köse (S)

Patrik Lundqvist (S)

Adrian Magnusson (S)

Johanna Haraldsson (S)

Sofia Amloh (S)

Jonathan Svensson (S)

